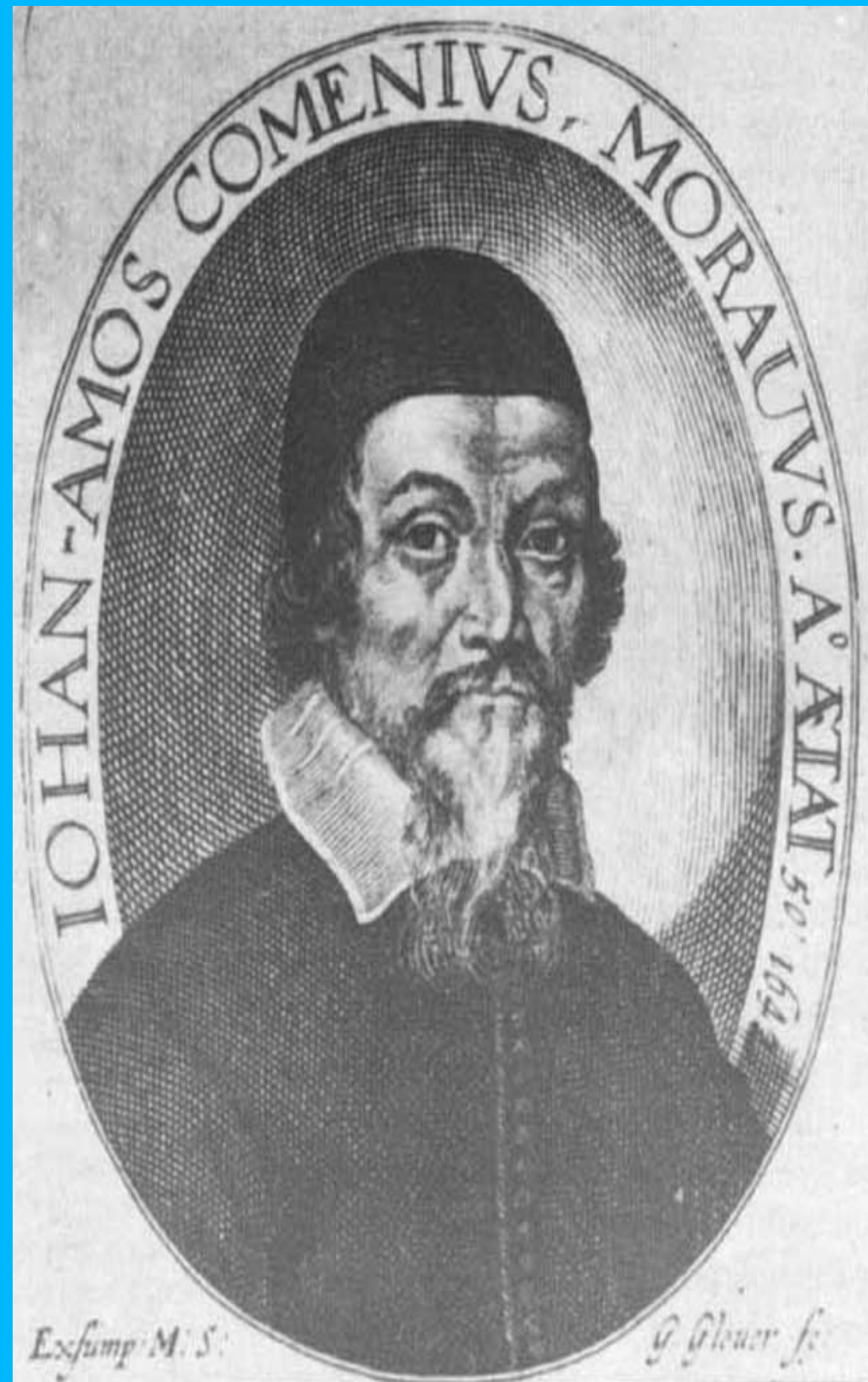
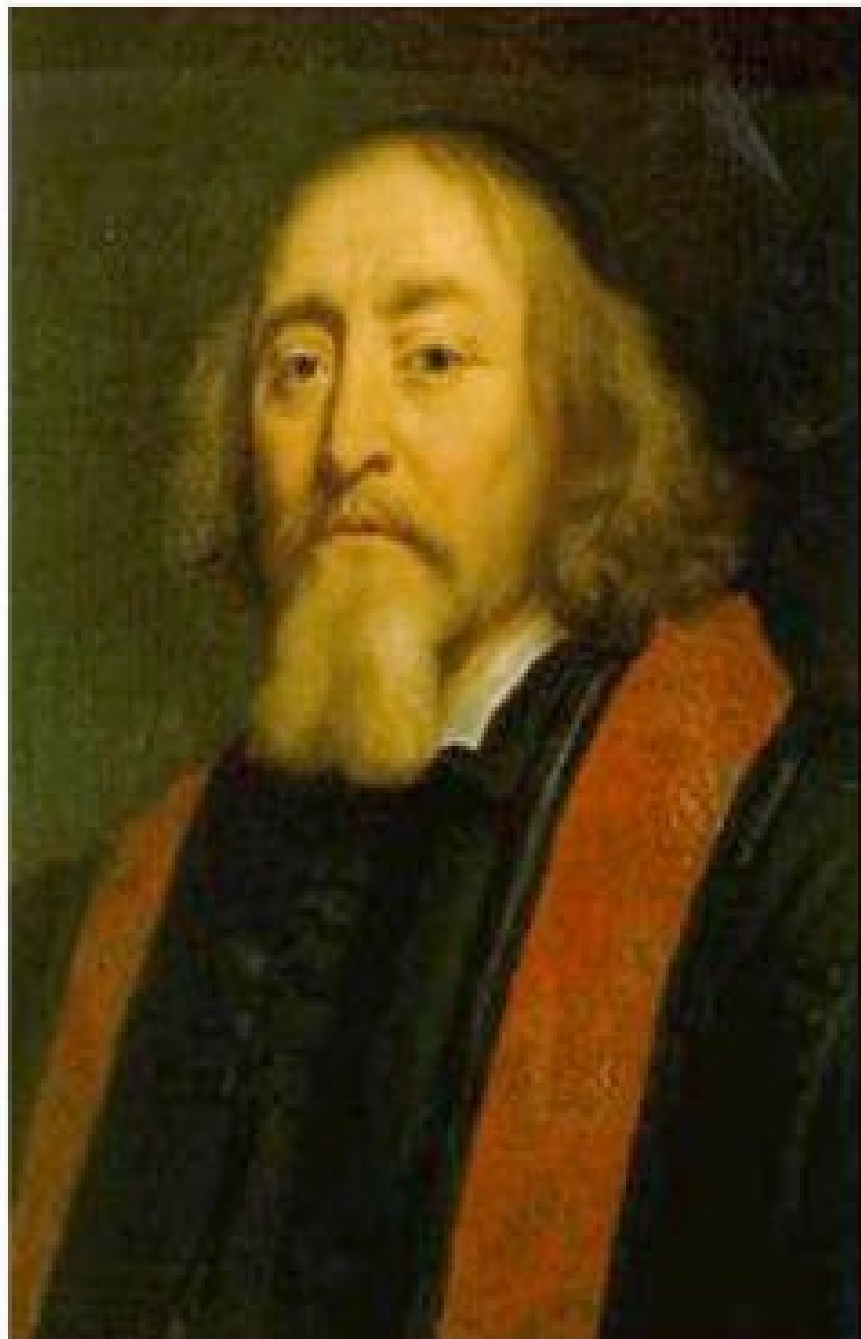

JAN AMOS KOMENSKÝ

UČITEL NÁRODŮ

(28. 3. 1592 – 15. 11. 1670)

PEDAGOG

FILOZOF

TEOLOG

POLITIK

HISTORIK

PUBLICISTA

PROZAIK

BÁSNÍK

PŘEKLADATEL

BISKUP JEDNOTY BRATRSKÉ

DĚTSTVÍ

- Rodiště není zcela jasné- Nivnice nebo Uherský Brod
- Místo, které dalo rodině jméno a původ, je Komňa
- Otec Martin a matka Anna
- Měl 4 sestry
- Ve 12 letech mu umřeli oba rodiče
- Vychovávala ho teta Zuzana Nohálová ze Strážnice
-

Uherský Brod- možný rodný dům

STUDIA

- **1608- latinská vyšší bratrská škola v Přerově**
- **1611- nassavská akademie v Herbornu (kalvínská škola)**
- **1614- univerzita v Heidelbergu (studium bohosloví)**

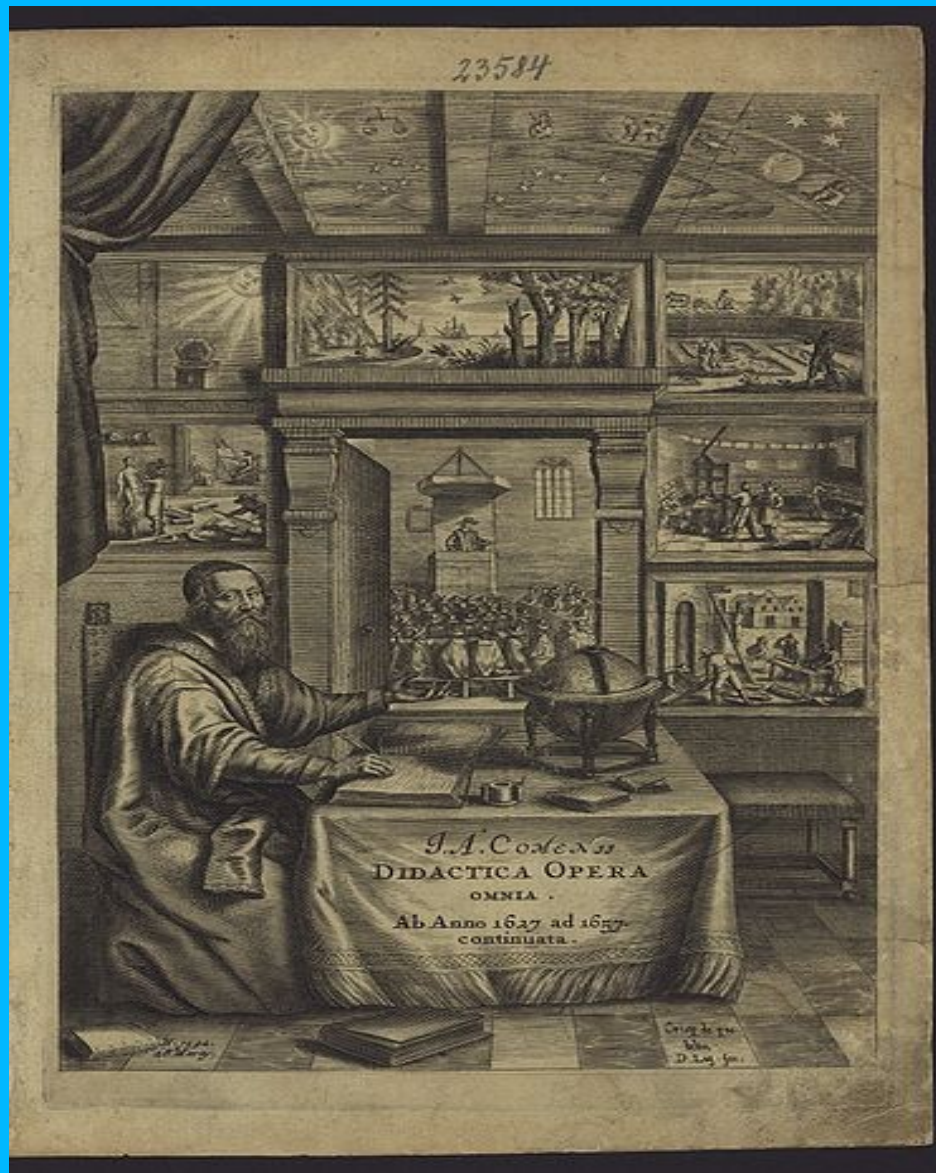
PŮSOBENÍ

- 1614- učitelem na vyšší odborné škole v Přerově
- 1618- správcem německého bratrského sboru a ředitelem jeho školy ve Fulneku
- 1620- Fulnek zpustošen habsburskými vojsky, Komenský se uchyluje pod ochranu Karla staršího ze Žerotína
- 1621- vykázán z Moravy
- 1623- ve Fulneku objevena Komenského knihovna- všechny spisy demonstrativně spáleny
- 1624- žije v ilegalitě

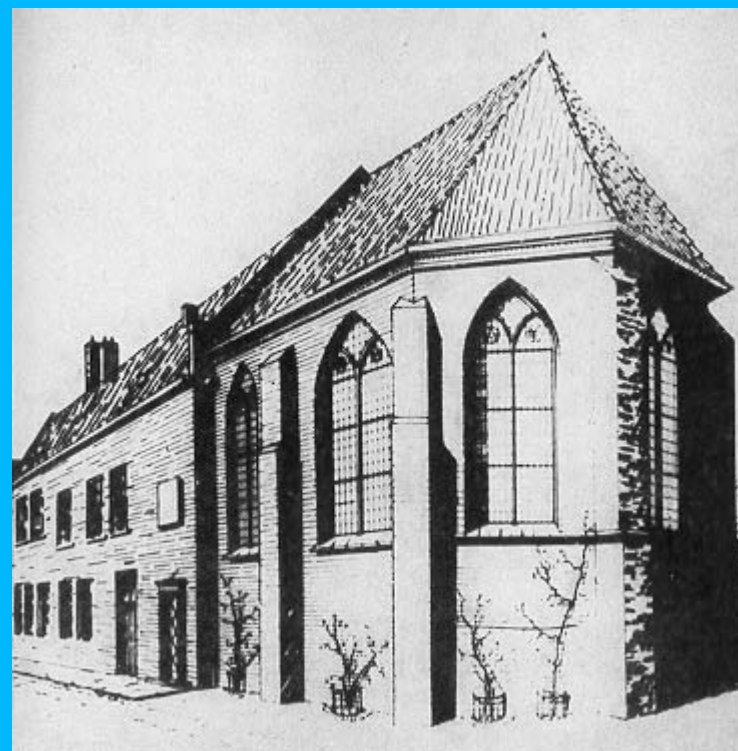
Bratrská škola ve Fulneku

PŮSOBENÍ V CIZINĚ

- 1628- odchod do Lešna v Polsku, učitelem na bratrském gymnáziu
- 1632- biskupem a sekretářem Jednoty bratrské
- 1641- pozvání do Anglie
- 1642- pozvání do Švédska (úkol modernizovat švédské školství)
- 1648- návrat do Lešna
- 1650- pozvání do Sedmihradska (úkol vybudovat vzorovou vševědnou školu a vytvořit učebnici)

- **1654-** návrat do Lešna
- **1656-** Lešno vypáleno-
shořel mu veškerý
majetek i celoživotní
spisy a díla
- **1656-** příchod do
Amsterdamu (učí na
gymnáziu)
- **1670-** umírá, pohřben
v Naardenu u
Amsterdamu

Naarden- kostel, kde byl Komenský pohřben

RODINA

- **MANŽELKY:**

**Magdalena Vizovská
Marie Dorota Cyrillová
Jana Gajusová**

- **DĚTI:**

**dva synové, jejichž
jména nejsou známa
(zemřeli během
epidemie moru)**

**Dorota Kristina
Alžběta Zuzana
Daniel**

JEDNOTA BRATRSKÁ

- Nevelká církev vycházející z husitství
- Inspirovaná myšlenkami Petra Chelčického
- Členové se snažili žít prostě podle zásad evangelia
- Založena na přelomu let 1457/1458, kdy se první Bratři usadili v Kunvaldě u Žamberka
- Stoupenci Jednoty bratrské bývali pronásledováni
- Po bitvě na Bílé hoře odcházejí do exilu

PROGRAM JEDNOTY

BRATRSKÉ

- Život ve víře, naději, lásce a chudobě
- Odmítají násilí, ale i obchod, zisk a vzdělávání kromě četby Bible
- Postupně odstupují od zásad dobrovolné chudoby a pasivní rezistence, přestávají odmítat vzdělanost a

Pisně Duchovní

nij Ewangelišské / opit znovu
přechlednuté / spravené a shromážděné:
A také mnohé wnowé složené / z gruntu
a základu Písem swatých: Kecti a E chwa
le samého gediného, wčného Boha / w Tro
gicy blaboslawené. Také lupomocy a
E slubé y lupotřfení w práwém Běstín-
kám náboženstwi wšedy wčných malú
gírú y národ y gajt loby.

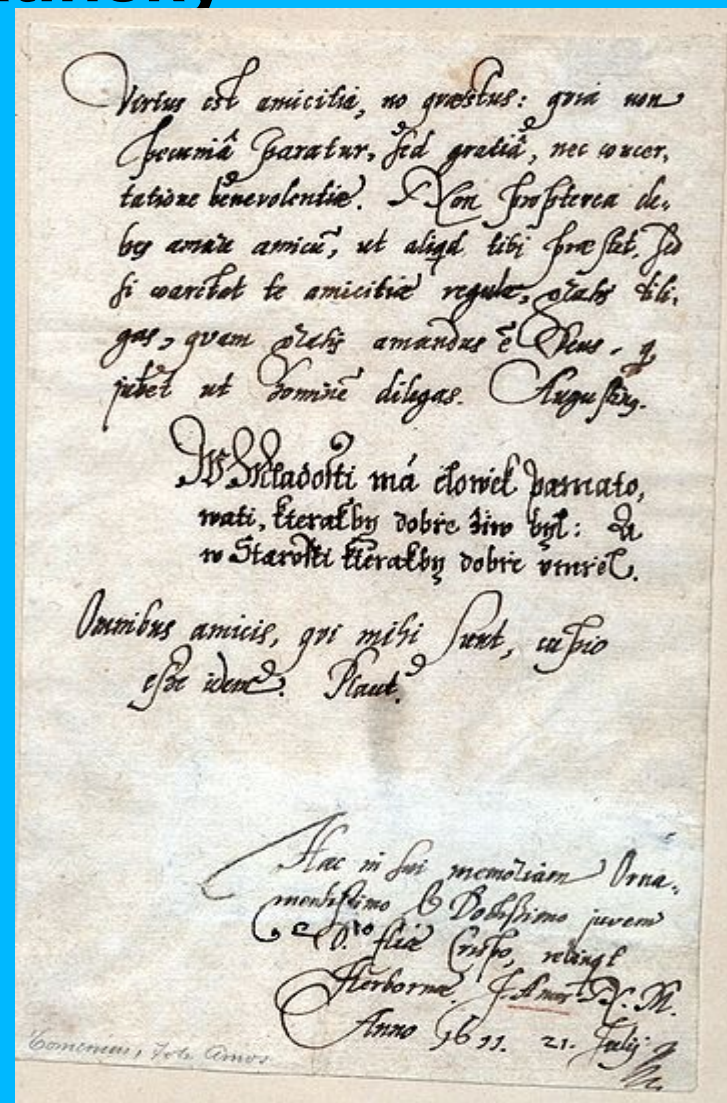
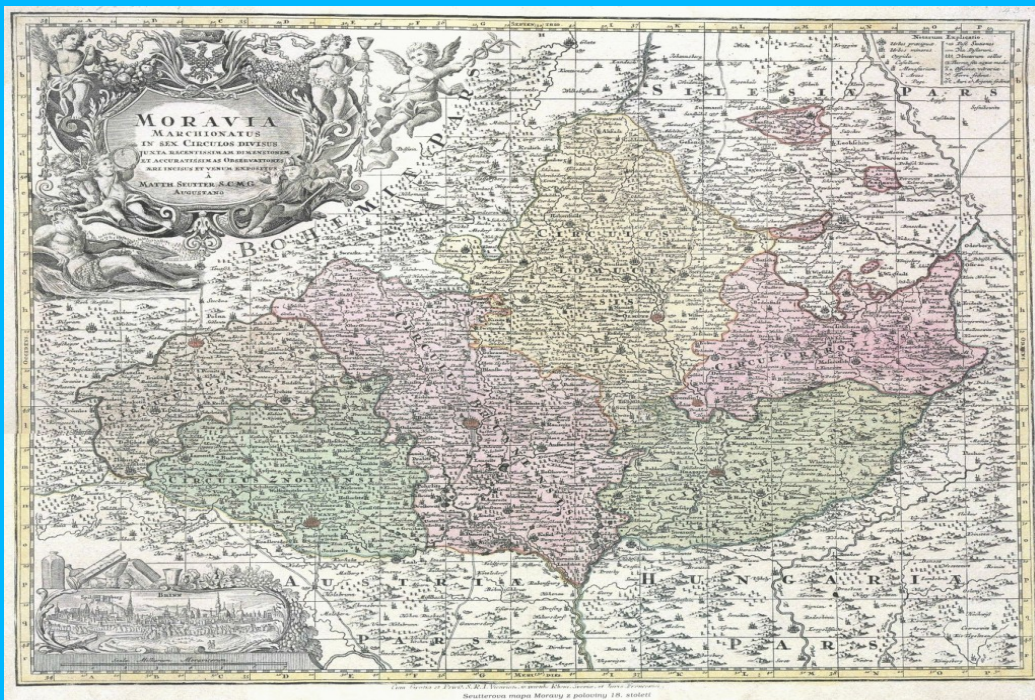
Anno Domini: 1564.

Actum in
Cathedra sancti Petri
sub anno domini 1564

Actum in
Cathedra sancti Petri
sub anno domini 1564

DÍLO

- Psáno česky (10% tvorby) a latinsky
- Filozoficko- náboženská díla
- Pedagogická díla
- Pansofická (vševědná) díla

PEDAGOGICKÁ DÍLA

- **DVĚŘE JAZYKŮ OTEVŘENÉ**- názorná učebnice latiny a zároveň encyklopedie
- **INFORMATORIUM ŠKOLY MATEŘSKÉ**- rady určené matkám a chůvám, jak vychovávat děti v předškolním věku
- **ČESKÁ DIDAKTIKA**- návrh jednotné a obecné školské soustavy
- **ŠKOLA HROU (SCHOLA LUDUS)**- soubor školních divadelních her, netradiční učebnice latiny dramatickou formou
- **SVĚT V OBRAZECH (ORBIS PICTUS)**- první obrázková učebnice na světě, čtyřjazyčná učebnice s názornými ilustracemi k textům je zároveň i encyklopedií

XIV.

Flores. Die Blumen.
A' Virágok. Kwjetij.

Inter flores,
sunt notissimi:

Principi vire,

viola, 1 f. I.
hyacinthus, 2 m. II.
narcissus 7 m. II.

Tom / His,
alba ac hirta, 4
& caerulea, 5

Tandem
rosa, 6 f. I.
caryophyllus, 7 n. 2.
[&c.]

Unter den Blumen/
sind die bekandtesten.

Im angehenden Früh/
(ling/

das Weissen/ 1
die Hyacinthe/ 2
die Narzisse. 3

Ferner die Lilien/
die weisse und gelbe/ 4
und die blaue.

Endlich
die Rose/ 6
das Weissen (Regelien) 7
n. dg.

A' Virágok közzét
leg ismérés-szebbek:
(közönségeslebbek)

Kik eletnek esein

a' Viola, (ivolya) 1
az hyacinth. 2
a' narciszor lilium, 3

Imét a' lilium,
a' fehér s' a' sárga, 4
és a' kék. 5

Végére
a' rosa, 6
és székfü. 7 c' c'f.

Mezi Kwjetij
negznamegjsa sau :

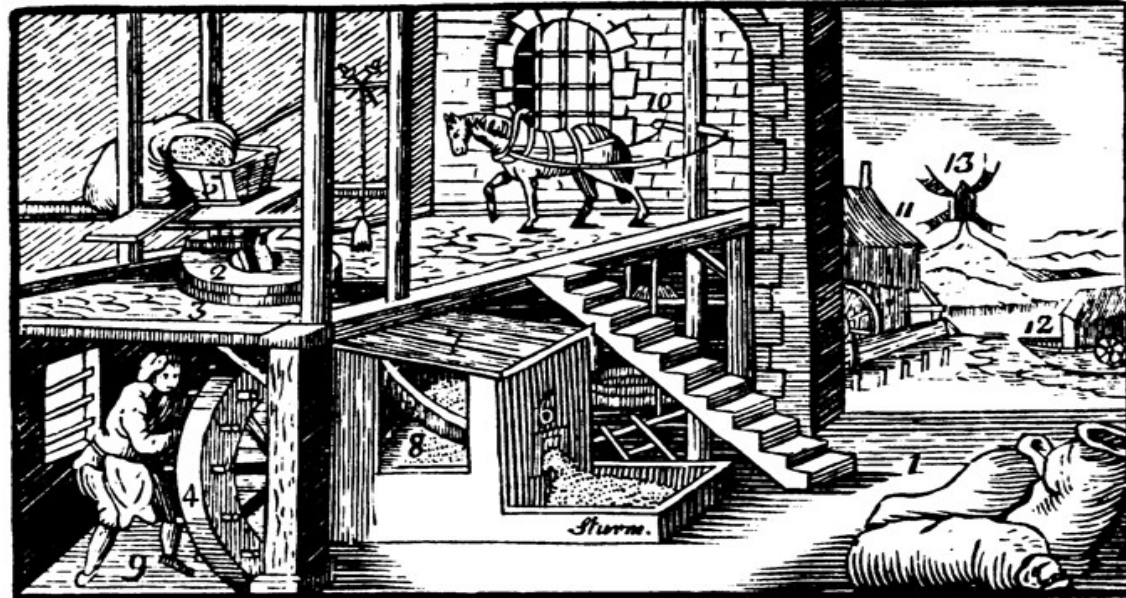
Dii saiatku podletij
(jára)

fialka/ 1
hyacynth/ 2
neczijsé. (narcyssa) 3

Porom lilie/
ele a' julté/ 4
y modre. 5

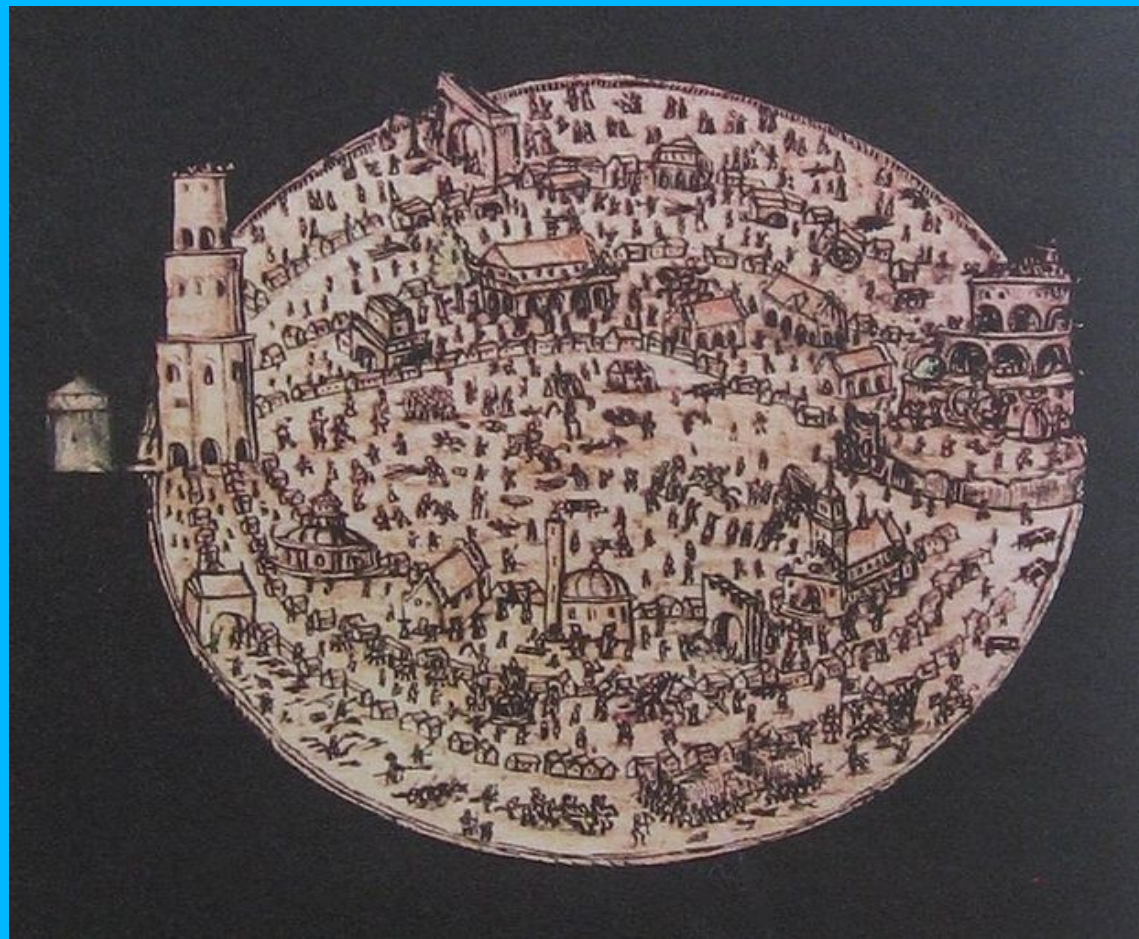
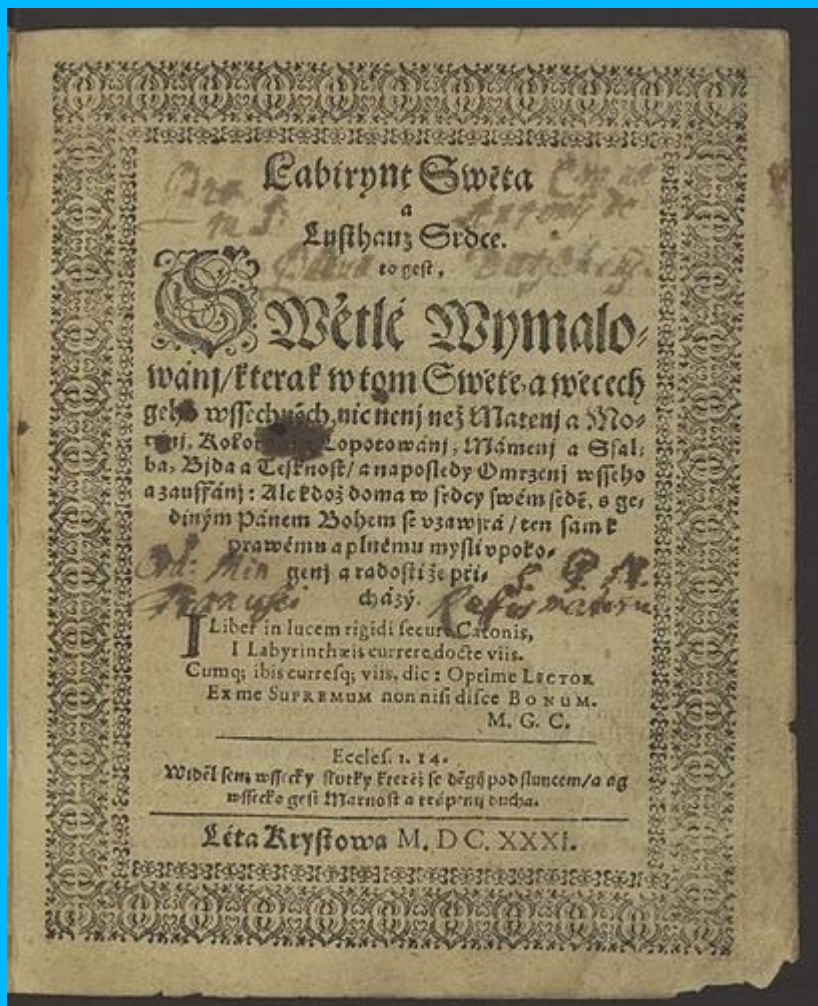
Uapostedy
Ruže/ 6
karaffilac/ (hiedjky/
brwozdijy) 7 a. g. p.

E. h. h.

OSTATNÍ ZNÁMÁ DÍLA

- **LABYRINT SVĚTA A RÁJ SRDCE**-rozsáhlá alegorická skladba zobrazující autorovu pout' světem vykresleným jako město- bludiště. Ústřední postavou je poutník toužící po poznání světa, aby si mohl zvolit vhodné povolání (našel smysl života). Má dva průvodce- Všezvěda Všudybuda (alegorie zvědavosti) a Mámení (alegorie nedokonalosti lidského poznání). Poutník nikde nenalézá uspokojení a zklamaný se uzavírá do ráje svého srdce. Jde o realistické zachycení doby, kritiku společnosti a smýšlení lidí.

- **KŠAFT UMÍRAJÍCÍ MATKY JEDNOTY BRATRSKÉ-**
alegorická forma závěti (kšaft= závěť), odkaz českému národu, kladení důrazu na vzdělanost, mravní pevnost a snášenlivost
- **CESTA SVĚTLA-** představa o nápravě světa
- **OBEČNÁ PORADA O NÁPRAVĚ VĚCÍ LIDSKÝCH**
- **O POEZII ČESKÉ**
- **MAPA MORAVY**
- **POKLAD ČESKÉHO JAZYKA-** velký česko-latinský slovník
- **KANCIONÁL-** sbírka české duchovní lyriky a vlastní duchovní písně

KONCEPCE VZDĚLÁVÁNÍ (4 stupně po 6 letech)

1. STUPEŇ- do 6 let- škola mateřská (v rodině)
2. STUPEŇ- 6-12 let- škola obecná, národní (v národním jazyce, povinná, v každé obci)
3. STUPEŇ- 12-18 let- škola střední, latinská (gymnázium v každém větším městě)
4. STUPEŇ- 18-24 let- škola vysoká, univerzita (spojená s cestováním)

OTÁZKY A ÚKOLY

- 1) Jaké měl Jan Amos Komenský dětství?
- 2) Co jste si zapamatovali z dalšího života Jana Amose Komenského?
- 3) Ve kterých zemích Jan Amos Komenský působil?
- 4) Proč bývá Jan Amos Komenský nazýván UČITELEM NÁRODŮ?
- 5) Vlastními slovy vysvětli, co Jan Amos Komenský myslel heslem ŠKOLA HROU.

ZDROJE

- KOLEKTIV AUTORŮ. *Dějepis 7 učebnice pro základní školy a víceletá gymnázia*. 1. vyd. Plzeň: Fraus, 2009
- KUBŮ, N. *Dějiny v obrazech. České země v době renesance*. 1. vyd. Praha: Albatros, 1994
- http://cs.wikipedia.org/wiki/Jan_Amos_Komensk%C3%BD (4. 12. 2011)
- <http://www.mjakub.cz/?idm=37> (4. 12. 2011)

ZDROJE OBRÁZKŮ

- <http://www.zsporicy.cz/wp-content/uploads/2011/02/jan-amos-komensky-portret.jpg> (4. 12. 2011)
- <http://www.cojeco.cz/Attach//photos/pers394e1dd666f28.jpg> (4. 12. 2011)
- <http://cs.wikipedia.org/wiki/Soubor:BirthplaceOfJAKUherskyBrod.JPG> (4. 12. 2011)
- <http://www.mjakub.cz/menu/fota.php?idf=347&idc=127&jedna=1> (4. 12. 2011)
- http://cs.wikipedia.org/wiki/Soubor:Opera_didactica.jpg (4. 12. 2011)
- <http://www.mjakub.cz/menu/fota.php?idf=364&idc=127&jedna=1> (4. 12. 2011)
- <http://www.mjakub.cz/menu/fota.php?idf=366&idc=127&jedna=1> (4. 12. 2011)
- http://www.google.cz/imgres?imgurl=http://ces.mkcr.cz/cz/img/5/3/8/p1122.jpg&imgrefurl=http://ces.mkcr.cz/cz/img.php%3Fimgid%3D1122&usg=__iDPFHohXbrpPx4
(4. 12. 2011)
- http://www.google.cz/imgres?imgurl=http://upload.wikimedia.org/wikipedia/commons/thumb/9/94/Oldest_manuscript_of_Comenius.jpg/220px-Oldest_manuscript_of_
(4. 12. 2011)
- <http://www.zivahistorie.eu/wp-content/uploads/2009/12/morava-1024x910.jpg> (4. 12. 2011)
- <http://www.rosmus.cz/web-grafika/orbis-lazen.jpg> (4. 12. 2011)
- <http://www.mjakub.cz/menu/fota.php?jaz=&idc=664&idf=1703> (4. 12. 2011)
- <http://opona2009.zacit.cz/obrazek/11658/KOM.3.jpg> (4. 12. 2011)
- http://cs.wikipedia.org/wiki/Soubor:Labyrint_sveta.jpg (4. 12. 2011)